Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

**VASTINE**

Hallitusneuvos Jarmo Tiukkanen
Maahanmuutto- ja kotouttamisyksikkö

12.3.2024

VN/1/2024
VN/1/2024-TEM-23

HE 6/2024 vp

Hallintovaliokunta

# TEM vastine HaV 12.3.2024 - HE 6/2024 vp - erityisosaajadirektiivin implementointi

Viite: Hallintovaliokuntaan saapuneet asiantuntijalausunnot. Vastine on pyydetty toimittamaan tiistaina 12.3.2024 klo 12.00 mennessä.

Työ- ja elinkeinoministeriö antaa vastineen hallintovaliokunnalle saapuneisiin lausuntoihin, jotka liittyvät HE 6/2024 vp:n käsittelyyn.

TEM toteaa, että annetuissa lausunnoissa ei vastusteta esitystä, ml. luvan myöntämisen edellytyksenä oleva palkkakynnys, mutta joitakin muutoksia ja huomioita on lausujien taholta esitetty.

## Korkean ammattipätevyyden määritelmä

STTK on lausunut määritelmästä, vaikka esitykseen sisältyvä määritelmä on direktiivin sallimissa rajoissa laajin mahdollinen ottaen huomioon myös saavutetun ammattikokemuksen. Se myös totesi, että määritelmän laajentaminen voisi lisätä prosessin tulkinnanvaraisuutta, mihin liittyen puolestaan Maahanmuuttovirasto on todennut lausunnossaan, että se voi joissakin tilanteissa lisätä selvittämistarvetta. TEM toteaa, että muutoksen vaikutusten ymmärtäminen on tärkeää ja vaatinee hieman aikaa soveltaa lakia, että prosessi hioutuu ja säilyy nopeana ja selkeänä, kuten se tähän mennessä on ollut.

## Suojelupoliisin lausunto

Supo on todennut, että esitettävässä erillislaissa ei säädettäisi hakemuksen hylkäysperusteena kansallisen turvallisuuden uhkaa, mutta toteaa yleisen järjestyksen tai yleisen turvallisuuden eli yjt-uhkan myös olevan riittävä peruste sen kattamiseksi. TEM toteaa, että muissakin maahanmuuttodirektiiveissä on samantyyppinen sääntelytapa tältä osin kuin tässä ns. erityisosaajadirektiivissä eli niissäkään ei säädetä hakemuksen hylkäämisperusteena tai luvan peruuttamisperusteena kansallisen turvallisuuden uhkaa. TEM pitää hyvänä, että yjt-peruste kattaa soveltamiskäytännössä kansallisen turvallisuuden uhkan, jolloin se tulee asianmukaisesti huomioon otettavaksi oleskelulupaharkinnassa.

Direktiivin resitaalissa 31 selitetään, että hakemuksen hylkäämisen yjt-perusteella olisi perustuttava asianomaisen henkilön omaan käytökseen ja oltava suhteellisuusperiaatteen mukainen. Ulkomaalaislain 36 §:ssä ei säädetä kansallisen turvallisuuden uhkasta perusteena jättää oleskelulupa myöntämättä, mutta se ei ole käytännössä estänyt kansallisen turvallisuuden uhkan huomioimista yjt-perustetta sovellettaessa. Sisäministeriössä on valmisteilla hallituksen esitys ulkomaalaislain 36 §:n

muuttamisesta ja siinä kansallinen turvallisuus ehdotetaan lisättävän uudistettavaan säännökseen selkeyden vuoksi, vaikka se ei tältä osin tule muuttamaan oikeustilaa.

TEM toteaa lisäksi, että asianmukaisen säädöspohjan lisäksi on tärkeää kehittää tiedonvaihtoa ja muuta viranomaisyhteistyötä, jotta voidaan tehokkaasti torjua kansalliseen ja sisäiseen turvallisuuteen liittyviä riskejä menettelyiden sujuvuutta vaarantamatta.

Poliisihallituksen lausunto

Poha on kiinnittänyt huomiota hakemusmenettelyyn, kun luvan myöntämisen edellytyksenä olevaa palkkakynnystä laskettaisiin, että kyse on erityispätevyyttä vaativasta tehtävästä, eikä sääntelyn kiertämisestä hakemalla lupaa ”tavallisiin” tehtäviin. TEM toteaa, että Migri on myös kiinnittänyt tähän seikkaan huomiota jo hallituksen esityksen valmistelun yhteydessä ja aiemmin HE 114/2022 vp:n valmistelun yhteydessä, joten sillä on ymmärryksen mukaan hyvä tilannekuva sääntelyn toimivuudesta ja keinoja epäkohtiin puuttua.

Poha on pitänyt hyvänä esitettävää sääntelyä mm. hakemuksen hylkäämisestä, luvan peruuttamisesta ja uusimatta jättämisestä.

Eettisen rekrytoinnin kielto

STTK on pitänyt valitettavana, että direktiivin 7 artiklan 2 e kohdasta ei esitetä säädettävän hakemuksen hylkäämisen perusteena. TEM katsoo, että yksittäisen hakemuksen kohdalla perustetta olisi vaikea soveltaa käytännössä. Eettinen rekrytointi tulee kuitenkin ottaa huomioon kaikessa kansainväliseen rekrytointiin ja työperusteiseen maahanmuuttoon liittyvässä kehittämistyössä, jota mm. hallitusohjelman pohjalta tehdään.

Ns. 3 kuukauden säännöstä

STTK, EK, SAK ja Keskuskauppakamari ovat lausuneet ns. 3 kuukauden säännöstä. Osin on lausuttu siitä, että aika olisi liian lyhyt ja osin siitä, ettei nyt samalla säädetä pidemmästä ajasta niiden lupatyyppien osalta, joista hallitus on linjannut (asiasta tarkemmin TEM:n 4.3. annetussa lausunnossa), taikka kaikkia työperusteisia lupia koskien. TEM toteaa, että yhdenvertaisuuden ja direktiivin täytäntöönpanon aikataulupaineiden vuoksi sääntely esitetään nyt tehtävän direktiivissä säädetyllä tavalla, jotta direktiivi tulee asianmukaisesti implementoiduksi. Hallituksen esitystä ei olisi voitu antaa 15.2., jos siihen olisi tullut vielä tehdä muutoksia. Muutokset olisi vaatineet esityksen pykälien ja perustelujen, mukaan lukien vaikutusarvioinnit, muuttamista, muutosten käännättämistä ruotsin kielelle sekä suomen- että ruotsinkielisen laintarkastuksen läpikäymistä tilanteessa, jossa ollaan jo myöhässä direktiivin implementoinnissa. TEM korostaa, että komissio on käynnistänyt Suomea vastaan rikkomusmenettelyn implementoinnin viivästymisen takia. Muilta osin TEM viittaa 4.3. antamaansa lausuntoon.

Aluehallintovirasto/ESAVI

AVI on esittänyt huomion 1. lakiehdotuksen 14 §:n 3 momentista, jonka mukaan, kun kyseessä on pitkäaikainen liikkuminen, työnteko-oikeus alkaa EU:n sinisen kortin myöntämisestä tai, jos sitä ei ole myönnetty, 30 päivän kuluttua täydellisen hakemuksen jättämisestä. TEM toteaa, että tähän liittyy lakiehdotuksen 17 §:n 1 momentti, jonka mukaan poikkeuksellisissa ja asianmukaisesti perustelluissa olosuhteissa, jotka liittyvät hakemuksen monimutkaisuuteen, Migri voi jatkaa määräaikaa 30 päivällä, jolloin sen on ilmoitettava hakijalle määräajan jatkamisesta viimeistään 30 päivän kuluessa täydellisen hakemuksen jättämispäivästä. AVI on myös todennut, että hakemuksen täydellisyyttä on vaikea arvioida. TEM toteaa, että pitkäaikaisen liikkuvuuden kohdalla ulkomaalaisen tulee hakea Suomessa EU:n sinistä korttia, vaikka hänellä on ensimmäisen jäsenvaltion EU:n sininen kortti. Tämä tarkoittaa, että Migri tutkii hakemuksen ja myöntää luvan. Tällaisen hakemuksen käsittely kestää tällä hetkellä reilusti alle 30 päivää, itse asiassa se on hallitusohjelman asettamassa tavoiteajassa alle 7 päivässä niin keskiarvon (tammi-helmikuussa pikakaistalla[1] 5 päivää ja ilman sitä 6 päivää) kuin mediaaninkin (tammi-helmikuussa pikakaistalla 2 päivää ja ilman sitä 3

[1] Pikakaistaan liittyy D-viisumin myöntäminen maahantulon nopeuttamiseksi sen jälkeen, kun oleskelulupa on myönnetty (ulkomaalaislain 17 c §). D-viisumi on vapaaehtoinen ja sitä koskee oleskelulupahakemuksesta erillinen hakemusmaksu.

päivää) osalta. Hakemuksen täydellisyyttä arvioi Migri, jolta tarvittaessa voi tarkistaa hakemuksen käsittelyn tilanteen ja ulkomaalaisen työnteko-oikeuden.

AVI on kysynyt 1. lakiehdotuksen 10 §:ään viitaten, koskeeko työnteko-oikeus vain Suomen myöntämiä EU:n sinisiä kortteja. TEM toteaa, että työnteko-oikeus Suomessa koskee niitä EU:n sinisiä kortteja, jotka Migri on myöntänyt. Toisen jäsenvaltion myöntämällä EU:n sinisellä kortilla ei saa työskennellä Suomessa. Tästä on poikkeuksena ne toimet, jotka sallitaan lyhytaikaisessa liikkuvuudessa 12 §:n perusteella harjoittaa tilapäistä liiketoimintaa, jossa varsinainen työsuhde säilyy lähtömaassa ja työtehtävät liittyvät siihen työsuhteeseen (säännöskohtaisissa perusteluissa on kuvattu, millaisista liiketoimista olisi kyse). Pitkäaikaisessa liikkuvuudessa on se lähinnä teoreettinen mahdollisuus, jota on kuvattu edellisessä kappaleessa, että Migri ei tekisi päätöstä 30 päivän kuluttua täydellisen hakemuksen jättämisestä, eikä 17 §:n 1 momentin tarkoittamassa 30 päivän lisäajassa. On huomattava, että jos hakemus ei ole täydellinen, sitä pitää selvityspyynnön pohjalta täydennyttää, jolloin käsittelyajan kuluminen keskeytyy siksi ajaksi.

AVI on myös pohtinut, voiko EU:n sinisellä kortilla työskennellä samassa ammatissa myös toiselle työnantajalle. Esityksessä noudatetaan samaa sääntelytapaa kuin kansallisessa erityisasiantuntijan luvassa ja viitataan ulkomaalaislain sääntelyyn muun muassa sen osalta, ettei työntekoon perustuvaa lupaa sidota tiettyyn työnantajaan. Siten EU:n sinisen kortin haltijallakin on oikeus vaihtaa luvan voimassaoloaikana työpaikkaa toiselle työnantajalle, kunhan luvan peruste ei muutu toiseksi. Jos peruste muuttuu, tulee hakea uutta oleskelulupaa.

Hakemuksen käsittelyaikaa koskeva sääntely

Keskuskauppakamari on tyytymätön käsittelyaikaa koskevaan säännökseen, vaikka sitä lyhennettiin lausuntokierroksen jälkeen 30 päivään, ja katsoo että tavoitteena pitäisi olla hallitusohjelman mukaisesti viikon käsittelyaika. TEM katsoo, että asia ei vaadi muutosta esitykseen, koska laissa säädetty käsittelyaika on eri kuin hallitusohjelmassa oleva tavoite ja kuten edellä on todettu, käsittelyajat ovat erittäin hyvät EU:n sinisen kortin kohdalla.

Muita lausunnoissa esitettyjä asioita

Keskuskauppakamari on ehdottanut työnhakuluvasta säätämistä, perheenyhdistämisen helpottamista ja englanninkielisiä koulutuspolkuja. TEM toteaa, että aiheet eivät sisälly nyt käsillä olevaan hallituksen esitykseen.

Suomen yrittäjät pitää tärkeänä kansallisen erityisasiantuntijan luvan säilyttämistä. TEM toteaa, ettei esityksessä esitetä siihen muutosta.

Jakelu Hallintovaliokunta

Tiedoksi TEM/MAKO
Erityisavustaja Svahn
TEM/Lsj
TEM/Ohjy